

Palveluseteli tilapäiseen ja säännölliseen kotihoitoon sekä omaishoidon vapaan järjestämiseen

Kotihoitopalveluiden ja omaishoidon vapaan saamisen perusteet

Kotihoitopalvelut voivat olla joko tilapäisiä tai säännöllisiä. Säännöllisellä kotihoidolla tarkoitetaan vähintään kerran viikossa saatavaa palvelua. JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän johtokunta on hyväksynyt kesäkuussa 2011 kotihoitopalveluita koskevat kriteerit, joita noudatetaan myös palvelusetelinä toteutettavissa kotihoitopalveluissa. Kriteerien mukaisesti kotihoitopalveluina voidaan toteuttaa seuraavissa tilanteissa:

- asiakkaan fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja/tai sosiaalinen toimintakyky on selkeästi alentunut eikä hän selviydy itsenäisesti säännöllisistä, päivittäisistä perustoiminnoista, joita ovat mm. ruokailu, pukeutuminen, wc-käynnit, peseytyminen, muu perushoito sekä lääkehoidon toteutus
- asiakas tarvitsee sairauksiensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi sairaanhoitoa eikä kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveystalouksia
- asiakas on ollut sairaalahoidossa ja hänen kotona selviytymisensä jatkossa edellyttää kotihoidon palveluita

Tarkempi selvitys mahdollisista kotihoidon työsisällöistä on tämän ohjeen liitteenä.

Omaishoidon tuella tarkoitetaan omaishoidon tuesta annetun lain 2§:n mukaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja, jotka määritellään hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Omaishoidon tukea voidaan antaa, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi tarvitsee hoitoa tai muuta huolenpitoa.

Omaishoitajalla on lakisääteinen oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä mahdollistaa vapaiden käyttämisen tällä hetkellä pääsääntöisesti omissa asumis- ja laitossuunnitelmassaan sekä vanhusten päivätoiminnassa. Osa hoitajista toivoisi sijaishoitajapalvelun järjestävän kotiin. Palveluseteli on vaihtoehtoinen palvelu eri palveluyksiköissä toteutettavalla vapaapäiväjärjestelylle.

Palvelusetelilainsäädäntö ja sopimussuhteet

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) astui voimaan 1.8.2009. Palvelusetelin käyttöä säätelee myös laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (1311/2003) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (1309/2003) muutokset, joissa palveluseteli on mainittu yhtenä palveluiden järjestämistapana ostopalveluiden ja kunnan oman tuotannon rinnalla. Palvelusetelin tavoitteena on mm. asiakkaan valinnanvapauden lisääminen. Palvelusetelillä annettavan palvelun tulee olla laadultaan vähintään kunnan oman palvelutuotannon tasoista.

Palveluseteli perustuu kolmeen erilliseen sopimussuhteeseen. Näitä ovat

- kunnan ja palveluntuottajan välinen sopimussuhde palveluntuottajan ilmoittautuessa palvelusetelilyrittäjäksi
- asiakkaan ja palveluntuottajan välille tehty sopimus
- asiakkaalle kunnan antama palvelusetelipäätös

Palvelusetelituottajaksi hakeutuminen

Palvelusetelituottajaksi hakeudutaan internetistä tulostettavalla hakemuslomakkeella (www.jikky/palveluseteli). Hakemus toimitetaan tämän tuottajaohjeen lopussa olevaan osoitteeseen. Palveluntuottajaksi hakeutuminen on mahdollista ympäri vuoden.

Palveluntuottajaksi hyväksytään kaikki palveluntuottajat, jotka täyttävät hakemuslomakkeessa mainitut ehdot ja kriteerit setelituottajaksi. Kuntayhtymä tekee palveluntuottajalle päätöksen hyväksytyksi tulemisesta. Hyväksytyt palveluntuottajat lisätään palvelusetelituottajalistalle, jonka asiakas saa avopalveluohjaajalta ja internetistä.

Erillistä sopimusta kuntayhtymän ja palveluntuottajan välille ei tehdä, vaan allekirjoittamalla palveluseteliyrittäjähakemuksen palveluntuottaja on sitoutunut asetettuihin kriteereihin ja ehtoihin. Jos palveluntuottaja ei noudata hyväksymiselle asetettuja kriteereitä ja ehtoja, kunta voi peruuttaa hyväksymisen ja poistaa palveluntuottajan hyväksytyjen palveluntuottajien listalta.

Palvelusetelin hakeminen

Asiakkaan yhdyshenkilö kuntayhtymässä on kyseisen alueen kotihoidon avopalveluohjaaja. Hän kertoo asiakkaalle tai hänen omaiselleen palvelusetelin käytöstä, lomitusvaihtoehdoista ja palveluntuottajista.

Asiakkaalle tehdään palvelusetelin käytöstä viranhaltijan päätös ja annetaan palveluseteli. Ennen päätöksen tekemistä asiakkaalle annetaan lista kuntayhtymän hyväksymistä palveluntuottajista, joista hän saa valita itselleen sopivan palveluntuottajan.

Palvelusetelijärjestelmässä asiakkaiden valinnan vapaus lisääntyy, koska he voivat valita kuntayhtymän hyväksymistä useista palveluntuottajista sen, jonka he itse haluavat. Kun asiakas valitsee itselleen sopivan palveluntuottajan, palveluntuottaja ja asiakas tekevät keskenään palvelusopimuksen. Asiakas antaa kuntayhtymältä saamansa palvelusetelin palveluntuottajalle.

Palvelusetelin arvo

Tilapäinen kotihoito:

- Tilapäisen kotihoitopalvelun palvelusetelin arvo on 20 €/tunti (alv 0%), korotettuna perjantai klo 18 – sunnuntai klo 22 välisenä aikana toteutettavasta palvelusta 10 eurolla/tunti.
- Valtiokonttorin korvauksen piirissä olevien sotainvalidien palvelusetelin arvo on kiinteä 27,00 €/tunti, johon palveluntuottajien on sitouduttava

Säännöllinen kotihoito:

- Palvelusetelin astuessa voimaan 1.1.2012, tulee palvelusetelin enimmäisarvo olemaan 25 euroa tuntia kohti, jos kotitalouden tulot eivät ylitä laissa määräytyvää tulorajaa. Tulorajan ylittävä tulo vähentää palvelusetelin täyttä määrää kotitalouden koon mukaan määräytyvällä prosenttiosuudella tulorajan ylittävästä tulosta jaettuna 60:lla
- Esim. yksin asuvan asiakkaan tulojen ollessa 1200 euroa, setelin arvo määräytyy:
 $25 \text{ €} - (1200 - 528 \text{ €}) \times 35\% : 60 = 21,08$
Tai jos asiakkaan tulot ovat 1500 €
 $25 \text{ €} - (1500 - 528 \text{ €}) \times 35\% : 60 = 19,33$

Omaishoidon vapaa, kodissa tapahtuva lomituspalvelu:

- palvelusetelin arvo on kiinteä 27,00 €/tunti (alv 0%)
- palveluseteli on voimassa neljä kuukautta myöntämispäivästä

Sopimuksen irtisanominen

Sopimuksen molemminpuolinen irtisanomisaika on 3 kuukautta.

Liite: Kotihoidon kriteerit –oppaan mukaiset kotihoitopalveluiden tehtäväalueet

Hoidolliset tehtävät

- lääkehoito ja seuranta
- verenpaineen seuranta
- diabeteksen hoito ja ohjaus itsehoitoon
- haavahoidot
- tukisukat ja tukisidokset
- injektiot ja iv-hoidot
- vieritutkimukset (INR, hb, jne.)
- verinäytteiden ottaminen (asiakas käy toimintakykynsä puitteissa laboratoriotutkimuksissa ensisijaisesti itse tai lähipiiriin saattamana)
- silmä- ja korvatipat
- katetrointi
- inkontinenssin hoito ja ohjaus
- muut hoidolliset toimenpiteet esim. ompeleiden poistot, korvahuuhtelut jne.
- perusapuvälineiden tarpeen arviointi ja järjestäminen
- avanhoidot
- dialyysihoito
- saattohoito

Henkilökohtainen hygienia

- suihkutus kerran viikossa, yksilöllinen tarve huomioitava
- päivittäiset pikkupesut, vaipan vaihto
- suun ja hampaiden hoito, parran ajo, kynsien leikkaus ja hiusten hoito
- ihon kunnon tarkistus ja tarvittaessa perusrasvaus ja ihon hoito (jalat, taiteet ym.)

Ravitsemus

- terveellisen ruokavalion seuranta ja ohjaus
- valmiin ruuan lämmitys (pääsääntöisesti ateriapalvelun ateriat tai valmiit einekset). Ohjeistetaan asiakasta hankkimaan mikroaaltouuni ellei sitä ennestään ole.
- aamu-, väli- ja iltapalan huolehtiminen sekä päivittäisen nestetasapainon seuranta
- painonseuranta tarvittaessa

Tekstiilihuolto

- asiakkaiden käyttövaatteita pestään asiakkaan pesukoneella tai käytetään pyykkihuollon palveluja
- siivitys, mankelointi, vaatteiden käsinpesu sekä mattojen, verhojen ym. pesut ohjataan omaisten tai yksityisen palveluntuottajan toteutettavaksi

- asiakkaan tai asioiden hoitajan suostumuksella voidaan kodinhoitokoneet jättää päälle

Siistiminen

- lattioiden imurointi asiakkaan käytössä olevista tiloista kaksi kertaa kuukaudessa. Omaisten asuessa samassa taloudessa omaiset huolehtivat siivoamisesta.
- keittiön lattian kosteapyyhintä tarvittaessa
- keittiön työpintojen siistiminen ja järjestys
- wc:n pesu kerran viikossa tai tarvittaessa
- roskien poisvienti
- jääkaapin siistiminen
- asiakkaan tiskien tiskaus (vierailijat huolehtivat omista tiskeistään)
- vuodevaatteiden vaihto tarvittaessa, vähintään kerran kuukaudessa
- pakastimen sulatus omaisten tai yksityisen palveluntuottajan toimesta
- huolehditaan, että asunto tulee siivotuksi → siivouspalvelujen järjestäminen

Siistimiseen ei kuulu:

- mattojen tuuletus ja lattioiden kosteapyyhintä kauttaaltaan, ikkunoiden pesu, pölyjen pyyhintä, ikkunaverhojen vaihto, seinävaatteiden tuuletus, uunin puhdistus, pakastimen sulatus jne.

Ulkoilu ja saattoapu

- asiakkaan kanssa ulkoillaan työtilanteen ja resurssien mukaan, hoito- ja palvelusuunnitelman tavoitteet sekä tarpeenmukaisuus huomioiden
- ulkoilu- ja saattoapu järjestetään ensisijaisesti lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin
- kotihoito hoitaa asiakkaan saattamisen lääkärille, mikäli se on asiakkaan jatkohoidon kannalta välttämätöntä (henkilökunnan oman auton käyttäminen ei ole mahdollista asiakkaan kuljettamiseen)

Asiointi

- kauppa-asiat hoidetaan kerran viikossa ensisijaisesti käyttäen kauppapussipalvelua
- edellytetään tiliasiakkuutta, jotta kotihoidon työntekijän ei tarvitse käsitellä käteistä rahaa tai pankkikortteja
- omaiset huolehtivat pankki- ja muut asioinnit, tilapäisesti kotihoito edunvalvontajärjestelyjen ajaksi
- apteekkiasiat hoidetaan yhteistyössä apteekin kanssa. Edellytetään, että asiakkaalla on tiliasiakkuus kyseiseen apteekkiin.

Muut tehtävät

- etuuskien hakemisessa auttaminen
- postin haku postilaatikosta, anotaan tarpeen vaatiessa postilaatikon siirtoa lähemmäs asiakasta
- lumen luonti siltä osin, joka on välttämätöntä liikkumisen turvaamiseksi
- puiden kantaminen sisälle ja/tai puilla lämmittäminen, jos se on ainoa lämmitysvaihtoehto
- aktivointi ja kannustus virkistystoimintaan
- muistisairaiden kohdalla on toivottavaa, että asiakkaalla on edunvalvoja. Mikäli ei ole, niin kotihoito huolehtii edunvalvojan hankkimisesta.
- kotihoito ei hoida eikä ulkoiluta lemmikkejä

Kotona annettavan palvelun maksutaulukko 1.1.2012 (Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta 17.11.2011)

Henkilölkkm	Tuloraja euroa/ kuukausi	Maksuprosentti
1	528	35
2	975	22
3	1528	18
4	1890	15
5	2288	13
6	2627	11

Kun henkilöitä on enemmän kuin kuusi, tulorajaa korotetaan 321 eurolla ja maksuprosenttia alennetaan 1 prosenttiyksiköllä kustakin seuraavasta henkilöstä.